

OLÁH MIKLÓS

A pertársaság jogintézményének eljárásjogi szabályozása a Pp.-ben

A pertársaság fogalma, létrejötte

A pertársaság fogalma

A polgári jogi jogviszonyokban számos esetben a jogosulti, illetve a kötelezetti oldalon több személy vesz részt (többalanyú kötelmek). Ennek nyomán a polgári perek jelentős részében is több személy vesz részt valamelyik (a jogosulti vagy kötelezetti) oldalon vagy több követelést érvényesítenek egyszerre. A kereseti kérelem többességét keresethalmaznak (egy szerzőknél keresethalmazat) hívjuk, melynek alanyi oldala a pertársaság, tárgyi oldala pedig a tárgyi keresethalmaz. Az alanyi és a tárgyi keresethalmaz együttes fennállását vegyes keresethalmaznak nevezzük.¹ A keresethalmaz létjogosultságát a perhatékonyság indokolja. A jogintézmény alkalmazásával elkerülhető, hogy ugyanazon felek között azonos vagy hasonló perek párhuzamosan legyenek folyamatban,² hozzájárul, hogy az eljárások gyorsabbak és kisebb költségűek legyenek,³ továbbá az ellentétes tartalmú határozatok elkerüléséhez is.⁴ Létezik keresethalmaz pertársaság nélkül, illetőleg fordítva, valamint egyidejűleg is előfordulhatnak. A tárgyi keresethalmaz esetén „a felperes több különböző jogviszonyból származó igényét érvényesíti egy perben az alperessel szemben”. Alanyi keresethalmaz esetén „egy felperes több alperes ellen, vagy több felperes egy (vagy több) alperes ellen indít keresetet”.⁵

Az alanyi keresethalmaz szabályait a törvény a pertársaság cím alatt tartalmazza. Pertársaság tehát, ha akár a felperesi, akár az alperesi oldalon több személy áll. Nem jelent pertársaságot, ha a fél mellett mellékszemély (pl. beavatkozó) vagy helyette több képviselő (pl. több meghatalmazott vagy törvényes képviselő) vesz részt a perben. A pertársaságra utal a

---

¹ UDVÁRY Sándor: *Fő és mellékszemélyek a perben*. In: OSZTOVITS András (szerk.): *Polgári eljárásjog I. A polgári per általános szabályai*. HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó, Budapest, 2013. 103-104.

² CSERBA Lajos: *A felek és más perbeli személyek*. In: Gáspárdy László – Wopera Zsuzsa – Kormos Erzsébet – Cserba Lajos – Nagy Andrea – Harsági Viktória: *Polgári perjog általános rész*. KJK-Kerszöv Kft., Budapest, 2003. 111.

³ KENGYEL Miklós: *Magyar polgári eljárásjog*. Osiris, Budapest, 2014. 219. Tizenkettedik kiadás. A keresethalmazokról lásd részletesebben ugyanitt.

⁴ KENGYEL Miklós – RÓNAY Zoltán: *A felek és más perbeli személyek*. In: Németh János – Kiss Daisy (szerk.): *A Polgári Perrendtartás magyarázata. Kommentár*. Harmadik (átdolgozott) kiadás. CompLex, Budapest, 2010. 269.

⁵ KENGYEL, 2014. 139.

„rendűség” megjelölés (pl. III. r. alperes). A sorrend az illetékesség szempontjából lehet jelentős (Pp. 40. §).⁶

Pertársaság az alanyi vagy vegyes keresethalmaz esetében jön létre. Feltétele, hogy több felperes vagy alperes legyen a perben. Felperesi pertársaságot hoz létre keresethalmaz nélkül több felperes egyazon alperessel szembeni egy követelése. Ha egyazon követelés több alperes ellen irányul, ekkor az alanyi keresethalmaz egyik fajtájáról, az alperesi pertársaságról beszélünk. Előfordulnak olyan esetek is, amikor egyazon perbeli oldalon több személy vesz részt, mégisincs pertársaság. Ilyenek például, ha egyik vagy mindkét fél több törvényes képviselője vesz részt a perben (pl. kiskorú szülei), vagy ha a bíróság egymással összefüggő tárgyú ügyeket egyesít (Pp. 149. §).⁷

Kengyel Miklós⁸ és Kiss Daisy⁹ szerint: „Pertársaság akkor keletkezik, ha több felperes együtt perel (felperesi pertársaság), vagy ha több alperest együtt perelnek (alperesi pertársaság).” Magyary Géza szerint „a pertársaságnak az az alapgondolata, hogy az egyik pertárs ellen hozandó ítélet valamilyen módon a másik pertárs helyzetét is érinteni fogja.”¹⁰

A pertársaság létrejötte

A pertársaság kényszerűség vagy célszerűség okán keletkezhet¹¹ és a felperes döntése vagy jogszabály kötelező rendelkezése alapján jön létre. Az utóbbi esetben csak valamennyi jogosult és kötelezett perben állása mellett dönthető el a jogvita.¹² A pertársaság létrejöhet:

- keresetindításkor: a keresetlevél benyújtásakor: több felperes nyújtja be a keresetet vagy a keresetlevélben több alperest vonnak perbe, vagy

- az elsőfokú eljárás folyamán: a kereset kiterjesztése más alperesre [146. § (2) bek.], illetve felperesi pertársak perbelépése útján [Pp. 64. § (3) bek.], vagy

- másodfokú eljárásban: kizárólag jogutódlás (valamint ennek külön nevesített esete, az elődmegnevezés) eredményeképpen. „A másodfokú eljárásban, a perújítás és a felülvizsgálat során – a keresetkiterjesztés tilalma miatt [Pp. 247. §, 267. § (1) bek., 274. § (4) bek.] – pertársaság nem keletkezhet, kivéve a jogutódlás, a pertárgy harmadik személy részéről történő igénylése és az elődmegnevezés azon eseteit, ahol a jogelődöt, az igénylőt, illetve az eredeti alperest a bíróság nem bocsátja el a perből”.¹³ Amennyiben a perbeli jogutódlás során akár a felperesi, akár az alperesi oldalon több jogosult lép be a perbe, a pertársaság a felperes akaratától függetlenül is létrejöhet.¹⁴

Nem jön létre pertársaság, ha a felperes a per során további alperesekkel szemben terjeszt elő olyan kereseti kérelmet, mely a már perbe vont alpereseket nem érinti, és közöttük kényszerű pertársaság sem áll fenn. Az új alperesekkel szembeni keresetet önálló keresetként kell elbírálni.¹⁵

⁶ UDVARY, 2013. 103-104.

⁷ KENGYEL, 2014. 139., KISS Daisy: *A polgári per titkai*. Második, átdolgozott kiadás, HVG-Orac Lap és Könyvkiadó, Budapest, 2009. 218., KENGYEL-RÓNAY, 2010. 269.

⁸ KENGYEL, 2014. 139., KENGYEL-RÓNAY, 2010. 269.

⁹ KISS, 2009. 218.

¹⁰ MAGYARY Géza – NIZSALOVSKY Endre: *Magyar polgári perjog*, 3. kiad. Budapest, 1939. 176.; lásd: KENGYEL, 2014. 139. és KENGYEL-RÓNAY, 2010. 269.

¹¹ KENGYEL, 2014. 139.; már itt utalunk a Pertársaság fajtái alcím utolsó bekezdésére és az új Pp. tervezetére (lásd 24. lábjegyzet).

¹² KISS, 2009. 218.

¹³ KENGYEL, 2014. 139., KISS, 2009. 218.; KENGYEL-RÓNAY, 2010. 270.

¹⁴ UDVARY, 2013. 104.

¹⁵ BDT2009. 2125.

A pertársaság fajtái

A szabályozás különbséget tesz *egységes* (Pp. 51. § a) pont) és *egyszerű* pertársaság (Pp. 51. § b) és c) pont) között. Az elnevezések kapcsán felmerül a kérdés, hogy pertársaság esetében az „egységes” és „kényszerű”, illetve az „egyszerű” és „nem kényszerű” szinonim fogalmak-e. A Pp. indokolásában kizárólag az „egységes” jelző szerepel.¹⁶ A Beck és Szilbereky által képviselt többségi álláspont szerint a fogalmak között nincs különbség, ellentétes álláspontot képviselt Farkas.¹⁷ Kengyel szerint a különbségtételnek annyiban van létjogosultsága, amennyiben a kényszerű – nem kényszerű fogalom-pár a pertársaság keletkezésére, az egységes – egyszerű fogalom-párral pedig a pertársaság törvényben megszabott formájára történik utalás.¹⁸ A szerző szerint ugyanakkor az 51. § a) pontja szerinti egységes pertársaság alá tartoznak a kényszerű (vagy szükségképpen) és azon pertársaságok is, amelyeknél a pertársaságra a perben hozott döntés a perben való részvétel nélkül is kiterjedne.¹⁹ Nem tesz különbséget az „egységes” és a „kényszerű” pertársaság között Cserba sem („[A pertársaságok] fajtájuk szerint két csoportra oszthatók: a) egységes (vagy kényszerű) pertársaság vagy b) egyszerű pertársaság.” illetve „A kényszerű pertársaságnak is két formáját ismerjük, – az egyik [...] az egységesen eldönthetőség követelményéből fakad, – a másik pedig abból, hogy [...] a perben hozott döntés a pertársaságra a perben való részvétel nélkül is kiterjedne.”)²⁰

Udvary szerint az 51. § a) pont I. fordulata szerinti pertársaság kényszerű, ezeknél kötelező minden érdekelt fél perben állása, a II. fordulat szerinti pertársaság esetén viszont – a törvény nyelvtani értelméből kitűnően – nem kötelező a perben állás, mivel a döntés a perben való részvétele nélkül is kihatna a polgári jogi jogosultra vagy kötelezettre.²¹

Kiss Daisynél nem egyértelmű az elhatárolás. Művében találunk olyan részt, mely a „kényszerű” és az „egységes” jelzők azonos jelentésére utal (pl. „Ennek megfelelően beszélünk kényszerű (egységes), míg más esetekben a nem kényszerű (egyszerű) pertársaságról.”, ill. „A kényszerű pertársaság egyik esete, amikor a per tárgya olyan közös jog, illetőleg olyan közös kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el.”). Ugyanakkor könyvében találunk ellentétes irányba mutató fordulatot („Az egységes pertársaság másik esete »amely nem kényszerű«”) is.²²

A magunk részéről Udvary álláspontját osztjuk, ezért a továbbiakban ennek megfelelően használjuk az „egységes” és ezen belül a „kényszerű” jelzőket a pertársaságokra.

A terminológia kérdését egyébként az új Pp. tervezete²³ eldönteni látszik. Ez ugyanis a hatályos Pp. 51. § a) pont 1. fordulata szerinti pertársaságot nevezi „kényszerűnek”, az 51. §

¹⁶ 1952. évi III. törvény indokolása – a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat miniszteri indokolása, részletes indokolás, IV-V. fejezet, 48-65, 66-74. §§.

¹⁷ BECK Salamon: *A felek és más perbeli személyek*. In: Magyar polgári eljárásjog I. 1958. 176-177.; NÉVAI László – SZILBEREKY Jenő: *Polgári eljárásjog*, 3. kiad. Budapest, 1974. 206.; FARKAS József: *A felek és más perbeli személyek*. In: *A polgári perrendtartás magyarázata*. KJK, Budapest, 1976. 341-345.; KENGYEL, 2014. 140.; lásd KENGYEL-RÓNAY, 2010. 269-270.

¹⁸ KENGYEL, 2014. 140.; KENGYEL-RÓNAY, 2010. 270.

¹⁹ KENGYEL-RÓNAY, 2010. 273.

²⁰ CSERBA 2003., 111-112.

²¹ UDVARY, 2013. 104.

²² KISS, 2009. 219-220.

²³ http://www.kormany.hu/download/c/4c/a0000/20160411%20Pp%20el%C5%91terjeszt%C3%A9s_honlapra.pdf#!DocumentBrowse (a továbbiakban: új Pp.; 2016. 06. 03.)

a) pont 2. fordulata, továbbá az 51. § b) és c) pont szerinti pertársaságokat pedig „célszerűnek”.²⁴

Az egységes pertársaság [Pp. 51. § a) pont]

Az egységes pertársaság két esetben jöhet létre. Az egyik, mikor a keresettel érvényesített követelés olyan közös jog vagy kötelezettség, mely feltétlenül igényli az egységes döntést [I. fordulat] („a per tárgya olyan közös jog, illetőleg olyan közös kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el”).²⁵

A polgári anyagi jogban beszélhetünk többalanyú kötelmekről, ezen belül egyetemleges jogokról, illetve kötelezettségekről. Az egyetemleges jog fogalma nem azonos a közös jog fogalmával. Az egyetemleges jog vagy kötelezettség esetén a kötelelemnek több alanya van, a kötelelem tárgya, a szolgáltatás pedig egységet képez. Az egyetemleges jogosultság azt jelenti, hogy a kötelezett választása szerint bármely jogosult kezéhez teljesíthet, az egyetemleges kötelezettség pedig azt, hogy a jogosult bármely kötelezettől követelheti az egész tartozást.²⁶

Az egyetemlegesség és a közös jog viszonya az adott tényállás alapján határozandó meg és elbírálása az érdemi ítéletben, a perben történik. Az, hogy mely közös jog vagy kötelezettség dönthető el csak egységesen, az anyagi jogi jogszabályok alapján határozandó meg, nincs általános szabály. A fordulat „perjogilag azt jelenti, hogy a per tárgyról való döntés valamennyi érdekeltre csak együttesen történhet”.²⁷

A kényszerű pertársaság esetében a per csak egységesen, valamennyi érdekelt perben állásával dönthető el. Ha a felperes a bíróság felhívása ellenére valamennyi felet nem állítja perbe, úgy a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélküli elutasítja [Pp. 130. § (1) bek. g) pont], illetve a pert megszünteti (Pp. 157. §). Ilyen per tehát csak pertársasággal szemben folytatható.²⁸ A perbelépést nem lehet kiváltani pl. beavatkozó fellépésével: a kényszerű pertárs csak félként léphet perbe.²⁹

A másodfokú eljárásban a kötelező perbenállás nem pótolható, mivel a kereset megváltoztatásának (kiterjesztésének) nincs helye [247. §]. Ilyenkor a bíróságnak a pert meg kell szüntetnie [157. §].³⁰

Kényszerű pertársaság esetén általában valamilyen jog egy személyt több személlyel szemben, vagy több személyt egy személlyel szemben osztatlanul illet meg.³¹ Az ügyész illetve a perindításra jogosult más szerv és az anyagi jogi érdekelt közötti, illetve a pertárs jogán történő perbelépés révén a 64. § (3) bek. alapján létrejövő pertársaság mindig kényszerű.³²

Az egységes pertársaság másik esete (amely nem kényszerű) az 51. § a) pont II. fordulata („ha a perben hozott döntés a pertársakra a perben való részvétel nélkül is kiterjedne”). Ebben az esetben, tekintet nélkül a perben állásra, a bíróság döntése mindenképp kihatna

²⁴ új Pp. 45-46. §§.

²⁵ Udvary ezt érti „kényszerű” pertársaságon, lásd UDVARY, 2013. 104.

²⁶ KISS, 2009. 219., 71. lábjegyzet; Ptk. 6:29. §.

²⁷ KISS, 2009. 219.

²⁸ KENGYEL-RÓNAY, 2010. 271-272.

²⁹ UDVARY, 2013. 105.

³⁰ KENGYEL-RÓNAY, 2010. 272.

³¹ KENGYEL, 2014. 139.

³² KISS, 2009. 220.

az adott személyre.³³ Ilyen például, amikor az ingatlan tulajdonjoga iránt a bejegyzett tulajdonos ellen indított per megindítását követően szerez harmadik személy tulajdonjogot.³⁴ A perben állás kötelező jogszabály előírása esetén, illetve ha a keresettel érvényesített jog alapjául szolgáló jogviszonyból eredő jogok és kötelezettségek figyelembevételével a kereset más személyek meglévő jogainak alakítása nélkül nem bírálható el.³⁵ „Ha perben nem álló harmadik személlyel szemben fennálló jogviszony alapján kell a perbeli igényről döntenit, e harmadik személy perbenállása nem mellőzhető.”³⁶

Részben tehát törvény írja elő, hogy több személy perben állása kötelező. Az ilyen eseteken túl mind a kényszerű, mind a nem kényszerű pertársaságok eseteit a bírói gyakorlat alakította ki.³⁷ Törvény alapján kényszerű a pertársaság pl. személyi állapottal kapcsolatos perek esetén: házasság érvénytelenítése esetén, ha azt harmadik személy – pl. az ügyész vagy a per megindítására jogosult más személy – kezdeményezi (Ptk. 4:18. §, korábban Pp. 281. § (1) bek.), továbbá az apaság vélelmének megtámadása iránti perben (Ptk. 4:112. §): a gyermek és az anya a pert az apa ellen, más jogosult a gyermek és az apa ellen indíthatja, a Pp. 64. § (3) bek. alapján kialakuló pertársaság.

A kötelező, törvény által előírt eseteken túl a bírói gyakorlat alapján egységes pertársaság keletkezik pl.: ingatlan közös tulajdonának megszüntetésekor, ahol valamennyi tulajdonostársnak perben kell állnia [1/2008. (V. 19.) PK vélemény VIII. b)-c) pont], újabb tartás, tartásdíj megváltoztatása iránti perben minden érdekelt kötelező perben állása mellett, ha a tartásra kötelezett keresetének felét eléri a fizetendő tartásdíj mértéke,³⁸ szerzőtársak által közösen indított szerzői jogi perben, szerzői jogi igény érvényesítése esetén, egyes kártérítési perekben, ha a károkozók egyetemlegesen felelnek,³⁹ ingatlan többszöri eladása esetén a közbelső tulajdonosoknak peres félként kell szerepelniük.⁴⁰

Az egyetemleges felelősség és az egységes pertársaság kapcsolata

A kötelezettek egyetemlegessége nem hoz létre szükségképpen egységes (kényszerű) pertársaságot. Egyetemleges felelősség esetén minden kötelezett az egész szolgáltatással tartozik valamelyikük teljesítéséig. Minden kötelezettől külön is, de együtt is követelhető az egész szolgáltatás. Az egyetemleges marasztalásra irányuló kereset sem jelenti önmagában az elbírálás szükségképpeni egységességét. A pertársak ugyanis eltérő védekezést, önálló, a másik pertárs felelősségét nem érintő kifogásokat is előterjeszhetnek.⁴¹ Igaz ez annak ellenére, hogy az egyetemleges kötelezettek egyikének a jogosult kielégítésével kapcsolatos kifogásai kihatnak a többi kötelezetre is.⁴²

„Az alperesek egyetemleges marasztalására vonatkozó kereseti kérelem esetén keletkező, a Pp. 51. §-ának a) pontja szerinti pertársaság folytán az alperesek továbbra is a perben ma-

³³ UDVARY, 2013. 105.

³⁴ KISS, 2009. 220.; KENGYEL-RÓNAY, 2010. 273.

³⁵ BDT2013. 2988.

³⁶ BH2005. 59.

³⁷ UDVARY, 2013. 104.

³⁸ PK 142. sz. állásfoglalás.

³⁹ KENGYEL, 2014. 139.; KISS, 2009. 219.

⁴⁰ BDT2002. 685.

⁴¹ KENGYEL-RÓNAY, 2010. 272.; BH2001. 285. III., BH1996. 540., BH1995. 172., BH1993. 753.

⁴² BDT2012. 2822., BDT2012. 2785. I.

radnak, ha a másodfokú bíróság az egyes kereseti kérelmek felől részítéletében jogerősen dönt, más kereseti igények tárgyában viszont új eljárást rendel el.⁴³

„Több alperes együttes perlése esetén valamelyik pertárs mellőzése lényeges eljárási szabálysértés.”⁴⁴ A bíróság szerint az 51. § a) pont II. fordulata szerinti, tehát a nem kényszerű fajtájú egységes pertársaságra is igaz ez. Ugyanez a helyzet, ha egyetemleges marasztalásra irányuló kereset esetén az alperesként megjelölt gazdálkodó szervezetek mindegyikét (Pp. 51. § b) pont szerinti egyszerű pertársak) a bíróság a tárgyalásra nem idézi meg és a keresetet csak az egyikükkel szemben bírálja el. (Az alpereseknek van lehetőségük egymás képviselőjére az eljárásban.)⁴⁵

Ha a pertársaság nem kötelező, a jogosult az egyetemleges kötelezettekkel szemben külön perben érvényesítheti marasztalás iránti igényét, azaz kérhet teljesítést. Ilyenkor a már marasztalt többi kötelezettel való egyetemleges marasztalást kell kérnie a keresetben.⁴⁶

Az egyszerű pertársaság [Pp. 51. § b)-c) pont]

Az egyszerű pertársaság létrejötte célszerűségi vagy perökonómiai szempontokon alapul és a felperes elhatározásától függ.⁴⁷ Kényszerítő ok hiányában is dönthet úgy a felperes, hogy a keresetlevegében vagy az elsőfokú eljárásban keresetkiterjesztés révén több személyre terjeszti ki a keresetét és egy eljárásban érvényesíti követelését.⁴⁸ Az egyszerű pertársaság egyik esete, mikor a perbeli követelések ugyanabból a jogviszonyból erednek.⁴⁹

Általában ez a fordulat áll fenn kötelezetti többség esetén, ha az egyetemlegesség nem keletkeztet a bíróság döntése alapján egységes pertársaságot. Tipikusan egyszerű pertársaság jön létre a végrendelet érvényességével⁵⁰ és a kötelesrész kiadásával kapcsolatos perekben. Ezen ügyekben ugyanis nem állapítható meg egyértelműen, hogy az ítélet a felek perben állása nélkül is kihatna-e a felekre. Sőt, a végrendelet érvényessége kifejezetten a perben álló felek viszonylatában állapítható meg.⁵¹

A Pp. 51. § b) pontja szerinti pertársaság jön létre, ha a házassági per bírósága előtt a házaspár gyerekeinek származására, elhelyezésére és tartására vonatkozó kereset, házassági vagyoni jogi kereset összekapcsolható (Pp. 282. § I. fordulat)⁵², vagy pl. ha a bérbeadó a felperes bérlőtársak ellen indít pert.⁵³

Az egyszerű pertársaság másik esetében a perbeli követelések hasonló ténybeli és jogi alaptól erednek. Ekkor konjunktív feltétel, hogy ugyanannak a bíróságnak az illetékessége a Pp. 40. § rendelkezéseinek alkalmazása nélkül is mindegyik alperessel szemben megállapítható legyen.⁵⁴ Ilyenkor nemcsak alanyi, hanem tárgyi keresethalmaz is keletkezik. A több alperessel szemben támasztott követelés alapja ugyanis nem azonos, hanem csak hasonló. Mivel a c) pont alá eső pertársaságnál a kapcsolat még lazább, mint az a) és a b) pont szerin-

⁴³ BH1995. 233.

⁴⁴ BH1991. 194.

⁴⁵ BH1993. 110.

⁴⁶ BDT2006. 1420.

⁴⁷ Pp. 51. § a) pont 2. fordulat; KENGYEL, 2014. 139.

⁴⁸ UDVARY, 2013. 105.

⁴⁹ Pp. 51. § b) pont.

⁵⁰ lásd pl. LB Pfv. V. 21 861/1994., hivatkozva KENGYEL-RÓNAY, 2010. 278.

⁵¹ UDVARY, 2013. 105.

⁵² KISS, 2009. 220.

⁵³ KENGYEL, 2014. 140.; KENGYEL-RÓNAY, 2010. 274.

⁵⁴ Pp. 51. § c) pont.

ti esetekben, ezért a törvény itt további feltételt támaszt: ugyanazon bíróság illetékességének a Pp. 40. § (3) bek. alkalmazása nélkül is megállapíthatónak kell lennie mindegyik alperessel szemben. Azaz az általános illetékesség szabályai szerint valamennyi alperesnek a bíróság illetékességébe kell tartoznia akár lakóhely, akár más illetékességi ok alapján.⁵⁵

A jogi alap akkor hasonló, ha valamennyi peres féllel szemben támasztott igény ugyanazon a jogszabályon alapszik, illetve íyet alapozhat meg egy forma jellegű jogviszony. A hasonló jogi alapot esetenként kell vizsgálni. A ténybeli alap hasonlóságát esetenként külön kell vizsgálni. Fennáll a ténybeli hasonlóság, ha a több kereset elbírálásához azonos bizonyítás szükséges,⁵⁶ azaz ha azonos, vagy közel azonos bizonyítékok alapján valamennyi pertárs jogviszonya elbírálható.⁵⁷

A Pp. 51. § c) pontja szerinti pertársaság jön létre, ha a társasházi közösség egy perben pereli a közös költséggel elmaradt tulajdonostársakat,⁵⁸ de ilyen lehet az egyesületi tagdíj-hátralék tömeges behajtása is.⁵⁹

A pertársak egymáshoz való viszonya

Az egységes pertársak jogállása

Pp. 52. § (1) Az 51. § a) pontja alá eső pertársaság esetében bármelyik pertárs perbeli cselekményei – az egyezséget, az elismerést és a jogról való lemondást kivéve – arra a pertársra is kihatnak, aki valamely határidőt, határnapot vagy cselekményt elmulasztott, feltéve, hogy mulasztását utóbb nem pótolta.

Ha az 51. § a) pontja alá eső pertársak cselekményei vagy előadásai egymástól eltérnek, a bíróság azokat a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el.

Bár azonos oldalon állnak a perben, a pertársak érdekei eltérhetnek, ezért nyilatkozataik is eltérhetnek. A bíróság a pertársak ellenmondó nyilatkozatait a per egyéb adataival együtt, azokra figyelemmel bírálja el. Tiltottak az egymás helyett tett perbeli rendelkező cselekmények, így az egyezés, a jogról való lemondás és a jogelismerés.⁶⁰

Az egységes pertársak egymáshoz fűződő viszonya

A egységes pertársak egymás közötti viszonyában a *függetlenség elve* érvényesül, függetlenül attól, hogy a pertársaság kényszerű-e vagy sem.⁶¹ Ez nem jelenti azt, hogy az egyes pertársak nem végezhetnek egymástól eltérő perbeli cselekményeket, azonban azok elbírálása nem történhet egymástól függetlenül.⁶²

Ha a fizetési meghagyási eljárásban a jogosult nem jelöli meg, hogy az adósokat külön-külön milyen összeg terheli, úgy az I. r. alperes fizetési meghagyással szembeni ellentmondása mint perbeli cselekmény az ellentmondással nem élő II. r. alperes pertársra is kihat. Az alperesek ugyanis – mint azt a bíróság megállapította – egységes (ezen belül kényszerű) per-

⁵⁵ UDVARY, 2013. 105-106.; KENGYEL-RÓNAY, 2010. 274.

⁵⁶ KENGYEL, 2014. 140.; UDVARY, 2013. 106.; KENGYEL-RÓNAY, 2010. 274.

⁵⁷ UDVARY, 2013. 106.

⁵⁸ KISS, 2009. 220.; UDVARY, 2013. 106.; KENGYEL, 2014. 140.

⁵⁹ UDVARY, 2013. 106.

⁶⁰ Uo. 106.

⁶¹ Uo. 106.

⁶² KENGYEL, 2014. 141.; NÉVAI László – SZILBEREKY Jenő (szerk.): *A polgári perrendtartás magyarázata*. KJK, Budapest, 1976. 346.; KENGYEL-RÓNAY, 2010. 275.

társaságok alkotnak. Valamelyik pertárs mellőzése lényeges eljárási szabálysértés, mely a másodfokú eljárás során a Pp. 252. § (2) bekezdésének alkalmazását vonja maga után.⁶³

Az egységes pertársakat a perköltség megfizetésére egyetemlegesen kell kötelezni.⁶⁴ Ezen pertársak az illetéket is egyetemlegesen kötelesek megfizetni. Ez abban az esetben is fennáll, ha bármelyikükkel szemben az ellenérdekű fél a perköltségről lemond, vagy ha bármelyikük a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri.⁶⁵

Betarthatatlan a választottbírói szerződés, ha az egységes pertársak közül ilyen csak az egyik kötött. Ekkor valamennyi pertárssal szemben a rendes bíróság jár el.⁶⁶

A pertársak egymáshoz fűződő viszonya körében (mind az egységes, mind utóbb az egyszerű pertársaságnál) két kérdést érdemes megvizsgálni: a cselekvő pertárs perbeli cselekményeinek hatását a mulasztó pertársra (A) és a pertársak eltérő perbeli cselekményeinek értékelését (B).

A cselekvő pertárs perbeli cselekményeinek hatása a mulasztó pertársra

A függőség elve alapján a cselekvő pertárs perbeli cselekménye (pl. igazolási kérelme, a határozat kijavítása, kiegészítése iránti kérelme, fellebbezése /csatlakozó fellebbezése/, el-lentmondása, perújítási vagy felülvizsgálati kérelme⁶⁷) kihat a mulasztó pertársra is, kivéve, ha a mulasztást a másik pertárs pótolta. Feltétele tehát a pertárs által tett cselekmény hatályosulásának, hogy a pertárs az adott cselekményt vagy határnapot elmulasztotta és ezt később sem pótolta.⁶⁸ Így például ha a két alperes egyike a tárgyaláson nem jelenik meg, a másik viszont megjelenik és védekezést terjeszt elő, úgy ennek sikere a távolmaradó alperes javára is érvényesül. A védekezésnek az előterjesztését is úgy kell tekinteni, mintha azt mindkét felperes megtette volna.⁶⁹

„[F]elperesi mulasztás esetén [...] a tárgyalást meg kell tartani, ha bármelyik felperesi pertárs kérte a tárgyalások távollétében történő megtartását.”⁷⁰

Az adásvételi szerződés érvénytelensége mindkét szerződő felet érinti. Az érvénytelenséget megállapító ítélet a felek szerződéses viszonyából eredő közös jogról és kötelezettségről is rendelkezik, ezért az egyik fél fellebbezését vagy felülvizsgálati kérelmét a másik félre is kiható hatállyal előterjesztettnek kell tekinteni.⁷¹

A mulasztás soha sem hat ki a pertársra, csak az aktív cselekvés.⁷² Nem hatnak ki a másik pertársra a kettős természetű rendelkező cselekmények (az egyezség,⁷³ a jogelismerés és a jogról való lemondás), azaz pl. a keresettől elállás, keresetleszállítás sem.⁷⁴ Ezek ugyanis „egyben anyagi jogi jogügyleteket is tartamaz[nak], e rendelkező cselekmények folytán a fél

⁶³ BH1991. 194.

⁶⁴ Pp. 82. § (1) bek.

⁶⁵ BH1984. 23.

⁶⁶ BH2003. 126. III.

⁶⁷ BH1998. 137. II.; BH1994. 533.

⁶⁸ KÉNGYEL-RÓNAY, 2010. 276.; UDVARY, 2013. 106.

⁶⁹ KISS, 2009. 221.

⁷⁰ NÉVAI László – SZILBEREKY, 1976. 347.; KÉNGYEL-RÓNAY, 2010. 276.

⁷¹ BH1998. 535. I.

⁷² *Jogtár* (Szoftver) Wolters Kluwer Kft., Budapest, utolsó online frissítés: 2016. 06. 03. Jogtár-kommentár (a továbbiakban: Jogtár-kommentár) 52. §

⁷³ BH1989. 108.

⁷⁴ KÉNGYEL-RÓNAY, 2010. 276.

a per tárgyával rendelkezik. Ilyen esetben pedig ténykérdés, hogy a rendelkezési jog osztható-e.”⁷⁵

Egységes pertársaság esetén a fellebbezést benyújtó pertárs a többi pertárs beleegyezése nélkül is visszavonhatja saját fellebbezését a többi pertársra is kihatóan. A nem fellebbező egységes pertárs nem vonhatja vissza a másik pertárs fellebbezését. „Ha több pertárs fellebbezett – egységes pertársaságnál –, és nem mindegyik vonja vissza a fellebbezést, a visszavonásnak csak a perköltségre lehet kihatása, más szempontból azonban nincs, az egységesen eldöntendő pert egy fellebbezés esetén is valamennyi pertársra kihatóan el kell dönteni másodfokon.” Egyszerű pertársaság esetén, ha az egyik pertárs a fellebbezést visszavonja, az nem hat ki a másik pertársra.⁷⁶

A pertársak eltérő perbeli cselekményeinek értékelése

Amennyiben egységes pertársaság esetében a pertársak cselekményei vagy előadásai egymástól eltérőek, azokat a bíróság a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el.⁷⁷ Ugyanígy bírálja el a bíróság a pertársak eltérő perbeli cselekményeit a Pp. 64. § (3) bek. szerint keletkezett pertársaságban is, kivéve az 51. § b) alapján történő perbelépés esetét.⁷⁸

„Ha egységes pertársaság esetén a felperes keresetétől az egyik alperessel szemben eláll, és az elálláshoz az alperes hozzájárul, a bíróság a felperes kérelmére az említett alperessel szemben köteles a pert megszüntetni, nem jogosult tehát vizsgálni azt, hogy az elállás mennyiben indokolt.” Ettől függetlenül – mint azt a bíróság megállapította –, „amennyiben a II. r. alperes pervesztése esetére harmadik személy ellen kívánt volna követelést érvényesíteni, vagy harmadik személy követelésétől tartott volna, ezt a harmadik személyt, az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig perbe hívhatta volna”.⁷⁹

Az egyszerű pertársak jogállása

Pp. 53. § (1) Az 51. § b) vagy c) pontja alá eső pertársaság esetében egyik pertárs cselekménye vagy mulasztása sem szolgálhat a többi pertárs előnyére vagy hátrányára. Az 51. § b) vagy c) pontja alá eső pertársak esetén a határnapra szóló idézést, valamint az érdemi határozatot az abban közvetlenül nem érdekelt pertárral is közölni kell; a tárgyalás elkülönítése esetén (149. §) azonban a közvetlenül nem érdekelt pertársak idézése mellőzhető.

Az egyszerű pertársak egymáshoz fűződő viszonya

Az egyszerű pertársaságban a pertársak *függetlenségének elve* valósul meg. Az elv lényege, hogy az egyes pertársak cselekményeit a bíróság a másik (többi) pertárs cselekményétől függetlenül bírálja el.⁸⁰

Egyik pertárs cselekvése vagy mulasztása sem hat ki a többi pertársra, azaz mindegyikük helyzetét csak a saját cselekvése, mulasztása szabja meg.⁸¹ Vagyis a pertársak magatartását a többi pertárs magatartásától függetlenül bírálja el a bíróság.⁸²

⁷⁵ FARKAS József: *A felek és más perbeli személyek*. In: *A polgári perrendtartás magyarázata*. KJK, Budapest, 1976. 346.; KENGYEL-RÓNAY, 2010. 276.

⁷⁶ Kiss Daisy: *Fellebbezés*. In: Németh János – Kiss Daisy (szerk.): *A Polgári Perrendtartás magyarázata. Kommentár*. Harmadik (átdolgozott) kiadás, CompLex, Budapest, 2010. 914.

⁷⁷ Pp. 52. § (2) bek.

⁷⁸ Pp. 64. § (3) bek.

⁷⁹ BH1994. 616.

⁸⁰ KENGYEL, 2014. 141.; KENGYEL-RÓNAY, 2010. 277.

⁸¹ KISS, 2009. 221.

Itt ugyanis – ellentétben az egységes pertársakkal – nem indokolt, hogy a fenti szoros kapcsolat legyen, sőt az 51. § c) pontja szerinti pertársaság esetén a pertársak között nem feltétlenül van egyáltalán jogviszony sem, adott esetben közöttük komoly érdeklentét is lehet. Ezért a függetlenségi elv, mint főszabály alapján az egyszerű pertárs „a maga részére végez perbeli cselekményeket, melyek csak saját perbeli jogaira és kötelezettségeire hathatnak ki”.⁸³

Ehhez képest ellentmondásosnak tűnik a törvény miniszteri indokolása (a kiemelt rész), mikor az alábbiakat írja:

„Az 51-53. § a pertársaságra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza s az ún. egységes pertársaságtól [51. § a) pont] eltekintve, fenntartja a pertársak függetlenségének elvét, ami annyit jelent, hogy az egyes pertársak cselekményei és mulasztásai a többi pertársakra nem hatnak ki (53. §). Ilyen szabályozás mellett az azonos vagy hasonló követelések tárgyában – az érdekelt felek különböző perbeli magatartása folytán – különböző döntések keletkezhetnek ugyan, ezt azonban azzal sem lehetne megakadályozni, ha az ilyen pertársakra is kiterjesztenénk az egységes pertársaság szabályait, mert a felperesnek akkor is módjában állna mindegyik alperes ellen külön-külön pert indítani, illetőleg – felperesi pertársaság esetén – a pert mindegyik felperes külön is megindíthatná.

A jelenlegi gyakorlatban ezzel kapcsolatban leginkább szemet szűrő méltánytalanságot egyébként a javaslat kiküszöböli. A javaslat szerint ugyanis mulasztási ítélet hozatalának helye nincs, s a keresetet a bíróság akkor is érdemben tárgyalja, ha az alperes az első tárgyalást elmulasztja. Nem állhat tehát elő az az eset, hogy az egyes nemvédekező alperesekkel szemben a bíróság mulasztási ítéletet hoz, míg a teljesen hasonló jogi helyzetben lévő többi alperessel szemben – alapos védekezésük folytán – a keresetet elutasítja.”⁸⁴

Ezt a hatályos jogszabály szövege ezt nem támasztja alá. Ellenkezőleg, az egyszerű pertársaknál érvényesülő függetlenség elvének éppen az a lényege, hogy mindegyik pertárs helyzetét csak a saját cselekvése, mulasztása szabja meg.⁸⁵ Az eltérésnek a következő az oka. Az 1952-es Pp. megalkotói elvetették a formális mulasztáson alapuló, érdemi marasztalást tartalmazó mulasztási ítélet meghozatalának a lehetőségét. Ez azzal függ össze, hogy a Pp. eredeti szabályozása szerint a bíróságnak hivatalból kellett az anyagi igazság kiderítésére törekedni és ezzel ellentétben állt volna az 1911. évi I. törvény mulasztási ítéletének megengedése. A bírósági meghagyás csak az 1972-es módosítással került a Pp.-be 1973. január 1-jei hatályosulással.

A pertársak egymás közötti jogviszonya a per tartama alatt is változhat, ha a Pp. 51. § a) pontjában meghatározott feltételek a per alatt következnek be vagy szűnnek meg.⁸⁶

A pertársak eltérő perbeli cselekményeinek értékelése

Ha a pertársak mindegyike egymástól eltérően végez perbeli cselekményt, úgy külön szabályozásra nincs szükség – minden pertárs cselekményét saját magatartása alapján, egymástól függetlenül kell elbírálni.⁸⁷

⁸² KENGYEL-RÓNAY, 2010. 277.

⁸³ ÜDVARY, 2013. 106.

⁸⁴ Az 1952. évi III. törvény miniszteri indokolása, részletes indokolás, IV-V. fejezet (48-65. és 66-74. §-ig).

⁸⁵ KISS, 2009. 221.

⁸⁶ Jogtár-kommentár 53. §.

⁸⁷ KISS, 2009. 221.

Az 53. § (2) bek. szerinti közlési kötelezettség nem jelenti a függetlenségi elv áttörését. Az idézés és érdemi határozat közlése a közvetlenül nem érdekelt pertárs tájékoztatását szolgálja, egyéb joghatása nincs.⁸⁸

Az egyik pertársnak a szünetelő eljárás folytatására irányuló kérelme a többi pertársra nem hat ki. A határnapra szóló idézés pusztán értesítés, melytől függetlenül a hat hónap leteletével a felperes és a szünetelő eljárás folytatását nem kérő alperes között megszűnik a per.⁸⁹

A rendelkezés célja, hogy a közlés folytán esetleg mulasztó fél a perben felléphessen.⁹⁰ Az érdemi határozatot a tárgyalás elkülönítésekor is közölni kell a közvetlenül nem érdekelt pertárssal, az idézés viszont mellőzhető.⁹¹

Ha az egyszerű pertársaság tagja meghal és az általa vagy vele szemben érvényesített követelés elbírálása elkülöníthető, úgy a bíróság az eljárás félbeszakadását csak a meghalt fél vonatkozásában állapítja meg. Egységes alperesi pertársaság esetén viszont az egyik pertárs halálakor „a per a többi pertárs vonatkozásában sem folytatható, hanem rájuk kihatóan is beállnak az eljárás félbeszakadásának jogkövetkezményei”.⁹²

Nem egységes a felperesi pertársaság a végrendelet érvényességének megállapítása tárgyú perben, ezért az I-IV. rendű felperesek fellebbezése nem hat ki az V. rendű felperesre.⁹³ Mindegyik alperes csak az elsőfokú ítéletnek a reá vonatkozó rendelkezése ellen élhet felülvizsgálattal egyszerű pertársaság esetén.⁹⁴

A pertársaságok perlésével kapcsolatos hatásköri szabályozás

Hatásköri szabály pertársaság esetén

„Ha valamelyik pertársra a törvényszéknek van hatásköre, a per a törvényszék hatáskörébe tartozik.”⁹⁵ Ez a szabály független attól, hogy egységes vagy egyszerű pertársaságról van szó.⁹⁶ A bekezdést tartalmában az 1972. évi 26. törvényerejű rendelet 9. §-a állapította meg. Ezt megelőzően a Pp. 23.§-át az 1957. évi VIII. törvény 8. § állapította meg, 1958. III. 1-i hatállyal, ezen belül a vonatkozó (3) bekezdést az 51. § a) pontja alá eső pertársaságra korlátozva. Látható tehát, hogy korábban a pertársakhoz kapcsolódó hatásköri szabályozás kizárólag az egységes pertársakra vonatkozott. Az 1958. III. 1. előtt a 23. § nem tartalmazott hasonló szabályt.

Illetékességi szabályok pertársaság esetén (vagylagos illetékesség alanyi többség esetén)

A Pp. 40. § (1) bekezdése szerint: „A mellékkötelezettet a főkötelezettel együtt az előtt a bíróság előtt is lehet perelni, amely a főkötelezett elleni perre bármilyen címen illetékes.” Ez a szabály csak akkor vehető figyelembe, ha a jogviszonyban egyaránt van főkötelezett és mel-

⁸⁸ Uo. 221.; Jogtár-kommentár 53. §.

⁸⁹ Jogtár-kommentár 53. §.

⁹⁰ KISS, 2009. 221.

⁹¹ KISS, 2009. 221.; Jogtár-kommentár 53. §.

⁹² BDT2014. 3224. I.

⁹³ Legfelsőbb Bíróság Pfv. V. 21 861/1994., hivatkozva KENGYEL-RÓNAY, 2010. 278.

⁹⁴ LB Gfv.IX.30.341/2009.

⁹⁵ Pp. 23. § (2) bek.

⁹⁶ KENGYEL, 2014. 118.; Jogtár-kommentár 53. §; Wopera Zsuzsa: *Joghatóság, hatáskör és illetékesség*. In: OSZTOVITS András (szerk.): *Polgári eljárásjog I. A polgári per általános szabályai*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2013. 74.

lékkötelezett (pl. kezes, a zálogtárgy tulajdonosa) és ezeket a jogosult együttesen perli.⁹⁷ A felperes jogosult – a közöttük lévő jogviszony jellegéről, természetétől függően – választhat, hogy számára célszerű-e a főkötelezett és a mellékkötelezett (pl. a az adós és a kezes) együttes perlése. Ha a felperes így dönt, alperesi pertársaság jön létre. Ekkor a 40. § (1) bek. folytán a mellékkötelezett is a főkötelezettre illetékes bíróság előtt perelhető.⁹⁸

A 40. § (2) bekezdése a Plósz-féle szóhasználat szerint az ún. főbeavatkozási perre irányadó: „(2) Ha valaki a más személyek között folyamatban levő per tárgyát egészen vagy részben a maga részére követeli, ennek a folyamatban levő pernek a bírósága arra a további perre is illetékes, amelyet e követelés érvényesítése végett az említett személyek ellen ő indít.” A Pp. 63. §-a a perbeli jogutódlás lehetséges eseteként foglalkozik a főbeavatkozás lehetőségével. Az ott leírt esetben azonban a főbeavatkozót itt már perbevonja az alperes. A főbeavatkozó perbelépése esetén elkerülhető az a későbbi perindítás, amelynek illetékességi szabályát rögzíti a § (2) bekezdése.⁹⁹

A (3) bekezdést az 1957. évi VIII. törvény 16. § állapította meg és 1958. III. 1-től hatályos. Ez a pertársakkal szemben indított per vagylagos illetékességi szabályát rögzíti, nem téve különbséget a egységes [Pp. 51. § a) pont] ill. az egyszerű pertársaság [Pp. 51. § b), c) pont] között: „Az (1) vagy a (2) bekezdés alá nem tartozó esetben a per – az alávetés esetét (41. §) kivéve – az alperesek bármelyikére illetékes bíróság előtt valamennyi alperes ellen (51. §) megindítható.” Ezen szabály nem alkalmazható, ha a pertársaságot csupán a követelések hasonló ténybeli és jogi alapból keletkezésének ténye hozza létre (51. § c) pont), hiszen magának a pertársaság keletkezésének a feltétele, hogy a bíróság illetékessége mindegyik alperessel szemben egyébként is fennálljon.¹⁰⁰

A (4) bekezdést az 1972. évi 26. törvényerejű rendelet 64. § (1) bekezdése helyezte hatályon kívül és 1973. I. 1-től nincs hatályban. Ezt megelőzően a bekezdés az alábbi szöveggel volt hatályban: „(4) A váltókötelezettek a (3) bekezdés alapján csak az elfogadóra, illetőleg a saját váltó kibocsátójára, a csekk alapján kötelezettek pedig csak a csekk kibocsátójára általánosan illetékes bíróság előtt perelhetők.”

„A bíróság illetékességének megállapításánál a keresetlevél beadásának az időpontja az irányadó.”¹⁰¹ Nincs helye a keresetlevél más bíróságra történő áttételének sem az alperes kérelmére, sem pedig hivatalból, ha a hatáskörrel rendelkező bíróságnál a vagylagos illetékességi okra hivatkozással terjesztik elő a keresetlevelet.¹⁰²

Meghatalmazottak

A perbeli meghatalmazottak személyi köréről általában elmondható, hogy míg az anyagi jogi képviselő tekintetében bárki meghatalmazható (korlátozottan cselekvőképés, illetve cselekvőképességében részlegesen korlátozott személy is¹⁰³), addig a perrendtartás pozitív taxációt tartalmaz a meghatalmazható személyek köréről. A perben meghatalmazottként eljárhat – egyebek között – a fél pertársa, továbbá pertársának törvényes képviselője vagy meghatalmazottja.¹⁰⁴ A meghatalmazott „pertárs” fogalmába mind az egyszerű, mind az

⁹⁷ Jogtár-kommentár 40. §; WOPERA, 2013. 88.

⁹⁸ KISS, 2009. 180.

⁹⁹ Jogtár-kommentár 40. §; WOPERA, 2013. 89.

¹⁰⁰ Uo. 40. §; Uo. 89.

¹⁰¹ KISS, 2009. 181.

¹⁰² Uo. 181.

¹⁰³ Ptk. 6:15. § (5) bek.

¹⁰⁴ Pp. 67. § (1) bek. b) pont.

egységes pertárs beletartozik.¹⁰⁵ A pertárs (törvényes képviselője, meghatalmazottja) csak akkor járhat el meghatalmazottként, ha a pertársak között érdekellentét nem áll fenn.¹⁰⁶ A pertárs eljárásához nem elegendő a pertársi viszonyt igazolni, hanem külön meghatalmazás szükséges valamennyi pertárstól.¹⁰⁷

A jogszabályhely (67. §) módosulásait vizsgálva megállapítható, hogy a szakasz eddigi módosításai a b) pontot nem érintették.

A perköltség viselése

A törvény szerint az egységes pertársakat a perköltség megfizetésére egyetemlegesen kell kötelezni.¹⁰⁸ Ez azt jelenti, hogy a pernyertes fél bármelyik pertárstól a teljes perköltséget követelheti. A teljesítő pertárs ezt követően saját pertársa ellen fordulhat a rá eső rész megtérítése érdekében.¹⁰⁹ Az egyetemleges kötelezésnek az ítélet rendelkező részében kifejezetten meg kell jelennie.¹¹⁰ „A perköltség fizetése egyetemlegesen kötelezhető pertársak az illeték megtérítésére is egyetemlegesen kötelesek még akkor is, ha bármelyikükkel szemben az ellenérdekű fél a perköltségről lemond, illetőleg ha bármelyikük a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri.”¹¹¹

A pervesztes egyszerű pertársakat főszabály szerint egyenlő arányban kell a perköltség megfizetésére kötelezni. Ha azonban perbeli érdekeltységük között jelentékenyebb eltérés áll fenn, úgy a perköltséget az érdekelttség arányában meg kell osztani. A kizárólag a pertársak egyikének vagy egy részének perbeli cselekménye folytán felmerülő költség a többi pertársat nem terheli.¹¹² Ez a költség specializálásának elve.¹¹³ Csak az egységes pertársakat kell a perköltség megfizetésére egyetemlegesen kötelezni, az egyszerű pertársak között a perköltséget érdekelttségük arányában meg kell osztani.¹¹⁴

Több felperes együttes perindítása esetén a pertárgy értékének meghatározásához követéseiket össze kell adni és ennek alapján kell az illeték alapját is megállapítani. Az egyszerű pertársaságot alkotó pervesztes felpereseket a perköltség, valamint illeték viselésére érdekelttségük arányában kell kötelezni, ha érdekelttségük között jelentékenyebb eltérés mutatkozik.¹¹⁵

Egyszerű pertársaság esetén az érdekelttség az anyagi jogi szabályokból határozandó meg. A gyakorlatban a törvény rendelkezésével szemben csekély különbség esetén is az érdekeltiségi arányok szerint dönt a bíróság a perköltség megosztásáról, ahelyett, hogy azonos arányban osztaná meg a perköltséget. Azonos arányú döntésre csak valóban azonos érdekelttség esetén kerül sor.¹¹⁶ A jogszabály szerinti „jelentékenyebb eltérés” nem egzakt fogalom, azonban ez álláspontom szerint nem lehetne akadálya egy, a joggyakorlat által kimun-

¹⁰⁵ BH1993. 110.; Jogtár-kommentár 67. §.

¹⁰⁶ Jogtár-kommentár 67. §.

¹⁰⁷ UDVARY, 2013. 117.

¹⁰⁸ Pp. 82. § (1) bek.

¹⁰⁹ Ptk. 6:29. § (1)-(2) bek.

¹¹⁰ Jogtár-kommentár 82. §.

¹¹¹ BH1984. 23.

¹¹² Pp. 82. § (2) bek.; BH2008. 49.

¹¹³ KISS, 2009. 399.; NÉMETH János: *Perköltség*. In: NÉMETH János – KISS Daisy (szerk.): *A Polgári Perrendtartás magyarázata. Kommentár. Harmadik (átdolgozott) kiadás.* CompLex, Budapest, 2010. 367.

¹¹⁴ BH1984. 22.

¹¹⁵ BH2008. 49. II.

¹¹⁶ Jogtár-kommentár 82. §.

kált határ konzekvens alkalmazásának, mint ahogy arra például a szerződések körében a „feltűnő értékaránytalanság” esetén is van példa.

Költségviselés más perindításra jogosult részvétele esetén

Az ügyész, illetve perindításra feljogosított szervezet és a perben érvényesített igény anyagi jogi jogosultjának együttes fellépésekor – a Pp. 82. § (3) bek. szerint – az alábbiak az előírások.

Pernyertesség esetén a megítélt perköltség azt illeti meg, akinél az adott költség felmerült. Az ügyész és az egyéb szervezet munkadíjra nem tarthatnak igényt, a költséget az állam javára kell megfizetni. Ha pl. „az ügyész keresetének a bíróság helyt ad, akkor a perben eljáró anyagi jogosult oldalán felmerült költségeket megkapja a perköltségből, a perköltség többi része az államé lesz.”¹¹⁷

Pervesztesség esetén a költségek megfizetésére főszabály szerint a pert megindítóját kell kötelezni. „Ha azonban a perindító és a perben érvényesített igény jogosultjának eljárási cselekményei nem voltak összhangban, a perköltség azt terheli, akinek cselekménye folytán az felmerült.”¹¹⁸ A Kúria az alapul vett jogszabályok tartalmilag jelentős változása miatt meghaladottá nyilvánította a joggyakorlatot, miszerint az ügyész által indítványozott bizonyítás költsége sikertelenség esetén sem terheli az államot.¹¹⁹

A pertársaság további előfordulásai a Pp.-ben

A pertársasággal a fentiekben túl egyéb előfordulásai is vannak a Pp.-ben. Így a tanú azokra a pertársákra, akikkel nem valamennyivel áll hozzátartozói viszonyban, a tanúvallomást csak akkor tagadhatja meg, ha a vallomás nem különíthető el.¹²⁰

A határozatok jogereje tekintetében, az egyik pertárs fellebbezésének (csatlakozó fellebbezésének) a hatálya a többi pertársra csak az 51. § a) pontja esetében terjed ki.¹²¹ Ez utóbbi bekezdés tartalmát 228. § (3) bekezdésként az 1957. évi VIII. törvény 63. § (2) bekezdésével állapította meg a jogalkotó, számozását (4) bekezdésre az 1999. évi CX. törvény 36. §-a változtatta. A szabály eredetileg is ugyanez volt, viszont korábban a bekezdés utolsó két mondatát („Ha azonban a fellebbezésre jogosult a határozatnak csak valamely része vagy valamely rendelkezése ellen él fellebbezéssel (csatlakozó fellebbezéssel), a határozatnak a fellebbezéssel (csatlakozó fellebbezéssel) nem érintett része (rendelkezése) jogerőre emelkedik. Jogerőre emelkedik a határozatnak az a része is, amely ellen fellebbezésnek (csatlakozó fellebbezésnek) helye nincs.”) nem tartalmazta a törvény.

¹¹⁷ Uo. 82. §.

¹¹⁸ Uo. 82. §.

¹¹⁹ Jogtár-kommentár 82. §; PK 156. szám; 3/2015. Polgári jogegységi határozat.

¹²⁰ Pp. 170. § (2) bek.

¹²¹ Pp. 228. § (4) bek.; LB Pfv. V. 21 861/1994., hivatkozva KENGYEL-RÓNAY, 2010. 278.

MIKLÓS OLÁH

Die prozessrechtlichen Vorschriften des Rechtsinstituts der Streitgenossenschaft in der ZPO

(Zusammenfassung)

In den Rechtsverhältnissen im bürgerlichen Recht gibt es oft mehrere Personen an der Seite des Gläubigers oder des Schuldners. So sind auch im Zivilprozess zur gleichen Zeit mehrere Personen an derselben Seite beteiligt oder werden mehrere Ansprüche geltend gemacht. Der Plural von Ansprüchen ist Klagehäufung genannt und die subjektive Klagehäufung heißt Streitgenossenschaft.¹²² Werden mehrere Kläger zusammen klagen oder beklagt, entsteht eine Streitgenossenschaft.¹²³

Das Rechtsinstitut der Streitgenossenschaft finden wir bei der Auflösung eines gemeinsamen Eigentums, in einem durch alle Mitautoren eingeleiteten Urheberrechtsstreit oder auch – in Verbindung mit meinem Forschungsthema, der Haftung bei Bauinvestitionen – in einigen Schadensersatzfällen mit Gesamthaftung.¹²⁴

In meiner Arbeit stelle ich den Begriff der Streitgenossenschaft aus mehreren Aspekten dar und untersuche die Umstände des Entstehens. Ich bringe die einfache und die einheitliche Art der Streitgenossenschaft vor, einschließlich Details zu den verschiedenen Ansichten von Autoren in der Rechtsliteratur. Ich erkläre die einheitliche Streitgenossenschaft gemäß § 51 a) ZPO einschließlich dessen Zusammenhang mit der Solidarität, sowie die Eigenschaften der einfachen Streitgenossenschaften gemäß § 51 b)-c). Ich kläre die Rechtsstellung der Mitglieder der Streitgenossenschaften, ihre Beziehung zueinander einschließlich die Prinzipien der Abhängigkeit und der Unabhängigkeit. Ich vergleiche die Streitgenossenschaftsarten aus zwei Aspekten: der Wirkung der Handlungen des handelnden Streitgenossen für den säumigen Streitgenossen sowie der Wirkung der unterschiedlichen Handlungen der Streitgenossen.

In meiner Arbeit beschäftige ich mich auch mit anderen Vorkommnissen der Streitgenossenschaft im ZPO. So untersuche ich kurz die Kompetenz- und Zuständigkeitsvorschriften für Streitgenossenschaften sowie die Regeln für die Bevollmächtigte.

In der Praxis sind auch die Regeln für die Zahlung von Gerichtskosten wesentlich. Diese stelle ich kurz auch dar – sowie bei Streitgenossenschaften als auch bei anderen zur Klageerhebung Berechtigten.

---

¹²² UDVARY, Sándor: *Fő és mellékszemélyek a perben*. In: OSZTOVITS András (szerk.): *Polgári eljárásjog I. A polgári per általános szabályai*. HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó, Budapest, 2013. 103-104.

¹²³ KENGYEL, Miklós: *Magyar polgári eljárásjog*. Osiris, Budapest, 2014. 139., KENGYEL, Miklós – RÓNAY, Zoltán: *A felek és más perbeli személyek*. In: NÉMETH, János – KISS, Daisy (szerk.): *A Polgári Perrendtartás magyarázata. Kommentár*. Dritte (überarbeitete) Ausgabe. CompLex, Budapest, 2010. 269. KISS, Daisy: *A polgári per titkai*. Zweite, überarbeitete Ausgabe, HVG-Orac Lap és Könyvkiadó, Budapest, 2009. 218.

¹²⁴ KENGYEL, 2014. 139.; KISS, 2009. 219.

Schließlich erwähne ich die anderen Vorkommen der Streitgenossenschaft in der Zivilprozessordnung, so die Beziehung zur Zeugenaussage sowie die Wirkungen der Berufung (Anschlussberufung) für die anderen Streitgenossen.

In meiner Arbeit versuche ich die oben genannten Fragen zu beantworten, gelegentlich mit Ausweichungen für die Modifizierungen der Vorschriften seit dem Inkrafttreten des Gesetzes.